

Eve Darian-Smith

**LAWS AND SOCIETIES IN GLOBAL CONTEXTS -
CONTEMPORARY APPROACHES
Cambridge University Press, 2013., pp. 383**

Cilj je knjige „Laws and Societies in Global Contexts - Contemporary Approaches“ pozicionirati sociološko-pravna istraživanja u globalnom kontekstu. Međutim, autorica Eve Darian-Smith, profesorica Global & International Studies Program na University of California, Santa Barbara, donosi odmak od uobičajenih postavki u ovoj disciplini koje kao predmet proučavanja u obzir uzimaju samo jedan pravni poredak i njegov odnos s onim društvom čije odnose taj pravni poredak regulira. Stoga, i sama autorica ističe kako ovaj naslov ima tri glavna cilja. Prvi je sve sudionike akademske rasprave sociološko-pravne tematike nagnati na kritičko razmišljanje koje prelazi okvire jedne države i njezina pravnog sustava. Drugi cilj je potaknuti čitatelje na razmišljanje o ulozi i stvaranju pravnih normi na subnacionalnoj razini, primjerice na regionalnoj. Treći je cilj ove knjige usko povezan i, zapravo, proizlazi iz prva dva, a sastoji se u ukazivanju na međupovezanost nadnacionalnog, nacionalnog i subnacionalnog pravnog sustava koji stoje u dinamičnoj vezi međusobnih utjecaja.

Na početku knjige nalaze se Sadržaj (str. vii-viii), Popis fotografija (str. ix) i Zahvala autora (str. x). Potom slijedi središnji dio knjige koji započinje uvodnim poglavljem „1. Introduction: Sociolegal Scholarship in the Twenty First Century“ (str. 1-38), zatim nastavlja s poglavljima: „2. Interconnected Themes and Challenges“ (str. 39-96), „3. Producing Legal Knowledge“ (str. 97-166), „4. Reimagining Legal Geographies“ (str. 167-242), „5. Securing Peoples“ (str. 243-313), „6. Re-racializing the World“ (str. 314-377), a završava zaključnim poglavljem „7. Conclusion: The Enduring Relevance of Law?“ (str. 378-383) Zadnje stranice knjige rezervirane su za Popis literature (str. 385-420) i Index pojmova (str. 421-422). U nastavku ćemo u kratkim crtama izložiti sadržaj gore navedenih poglavlja.

U uvodnom poglavljju „1. Introduction: Sociolegal Scholarship in the Twenty First Century“ autorica, između ostaloga, prikazuje povijesni razvoj sociološko-pravnih istraživanja, a potom daje osvrt na glavne ciljeve ove discipline, ali i na ciljeve koje autorica želi ostvariti ovim naslovom, te na kraju daje i perspektivu budućeg razvoja discipline.

Drugo poglavlje „2. Interconnected Themes and Challenges“ donosi pregled dviju središnjih tema koje se zapravo protežu kroz cijelu knjigu. Autorica najprije napominje kako je cijelo pravo, ma kako ga definirali, zapravo dinamični produkt kulture, tj. pravo je rezultanta društvenih odnosa između pojedinaca određenog društva, ali i društva u cjelini. To nas dovodi do druge teme koja govori o tome kako je pravo uvijek bilo, a uvijek će i biti, oblikovano u međudnosu s drugim pravnim sustavima koji počivaju na sličnim kulturuloškim osnovama. Stoga autorica

izvodi zaključak kako je svijet sastavljen od preklapajućih „konstelacija“ pravnih sustava koji stoje u stalnom međudodnosu određene napetosti i koji se na takav način izgrađuju i definiraju dok svaki od njih reprezentira socijalne norme, vrijednosti i postulate onog društva iz kojega potječe.

Treće poglavlje „3. Producing legal knowledge“ donosi razmišljanja o procesu stvaranja prava, odnosno pravnih pravila unutar nekog društva. Društvene organizacije i strukture, kao i znanje koje iz njih proistječe, međusobno su povezani i zajedno oblikuju način na koji se pojedinci, koji su dio njih, ponašaju, razmišljaju, socijaliziraju. Za razliku od povijesnog razmišljanja europskih naroda o tome kako je europska kultura (a samim tim i svi njezini produkti, među koje nedvojbeno spadaju i pravni sustavi) superiornija od svih ostalih, u današnjem vremenu koje karakterizira globalizacija, nužan je drugačiji pristup te suradnja i međusobno uvažavanje svih država na mnogim razinama, pa tako i u polju prava, u rješavanju globalnih problema (siromaštvo, zdravlje, onečišćenje okoliša itd.)

U četvrtom poglavlju „4. Reimaging Legal Geographies“ ispituju se analize koje istražuju međudodnos i povezanost između prostora i prava, uz napomenu kako je značaj ovakvih istraživanja naročito dobio na značaju u posljednjim desetljećima.

Peto poglavlje „5. Securing Peoples“ nudi razmišljanja o problematici ljudskih prava. Posebice u novim uvjetima nametnutima globalizacijom, kada je nužno o njima razmišljati, ne samo unutar određenog društva i države, nego i na svim drugim razinama, upravo zbog novih načina ugroze tih prava u 21. stoljeću koje sa sobom uz ekonomski napredak donosi i niz novih opasnosti koje autorica naziva nusproduktom ekonomske globalizacije.

Šesto poglavlje „6. Re-racializing the World“ bavi se problematikom rasne pripadnosti u suvremenom svijetu. Autorica najprije iznosi razmišljanja sociologa Howieja Winanta o važnosti koju rasna pripadnost, tj. rasa, ima i u današnjem vremenu; Winant govori o „modernom svjetskom rasnom sustavu“, pa čak i o „globalnom apartheidu“, koji svoje korijene vuku iz kolonijalnog doba i imperijalnog kapitalizma, a danas se ogledaju u neoliberalnoj potrazi za jeftinom radnom snagom, crpljenju prirodnih bogatstava i drugim zahjevima bogatog sjevera prema siromašnom jugu. Autorica u ovom poglavlju uzima kao premisu ponovno pojavljivanje rasizma u suvremenom svijetu, te nejednakosti u bogastvu i moći među različitim državama. Prof. Darian-Smith izlaže kakvu je ulogu problematika rase imala u dosadašnjim sociološko-pravnim istraživanjima, te potrebu da se ovom problemu pristupi metodičnije i sveobuhvatnije nego dosad. Zatim svoju pozornost usmjerava na globalne probleme poput vjerskih konflikata, onečišćenja okoliša i klimatskih promjena. Problemi su usko povezani upravo s rasnom problematikom u sociološko-pravnom istraživanju koji će zasigurno imati sve veću važnost u godinama koje dolaze.

U završnom poglavlju „7. Conclusion: The Enduring Relevance of Law“ autorica, između ostaloga, ističe kako joj je cilj bio ovom knjigom podići svijest pravnim stručnjacima, posebice unutar akademske zajednice, o prihvaćanju sociološko-

pravne perspektive glede izazova koji obilježavaju i s kojima se pravo susreće u prvim desetljećima 21. stoljeća.

Vedran Zlatić, asistent